

ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψ-3614	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο (εαρινό)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ		
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αντώνιος Πούλιος		
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	Συμβασιούχος διδασκων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής (Υποχρεωτικό)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Θεωρίες προσωπικότητας, Αναπτυξιακή Ψυχολογία Ι & ΙΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με προσωπική μελέτη αγγλικής βιβλιογραφίας και συγγραφή εργασίας στην αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=1583		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αυτό είναι ένα εισαγωγικό μάθημα στο πεδίο της κλινικής ψυχολογίας της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Στόχος του μαθήματος είναι να δώσει την ευκαιρία στις/τους φοιτήτριες/τές να γνωρίσουν τις βασικές αρχές σε θέματα διάγνωσης, αξιολόγησης και κατανόησης της παιδικής και εφηβικής συμπεριφοράς και ψυχισμού. Επίσης, να κατανοήσουν τις ψυχολογικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι έφηβοι και τις μεθόδους πρόληψης προβλημάτων της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Αναλυτικότερα, το μάθημα δύναται να επιμεριστεί σε τρία μέρη: (α) αρχές αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας – ταξινομικά συστήματα και διάγνωση, (β) διαταραχές σε παιδιά και εφήβους και (γ) μοντέλα πρόληψης και θεραπείας. Κατά το πρώτο μέρος, θα δοθεί έμφαση στην άρρηκτη σύνδεση της εξελικτικής ψυχολογίας και της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας, την οπτική των ταξινομικών συστημάτων και των ψυχολογικών μεθόδων της ψυχοδιαγνωστικής του παιδιού και του εφήβου. Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν βασικές κατηγορίες διαταραχών που εμφανίζονται κατά την ανάπτυξη, τη φαινομενολογία και την αιτιολογία τους από βιολογική, ψυχολογική και κοινωνική σκοπιά με έμφαση στη σύνθετη διαπλοκή των προαναφερθέντων. Τέλος, θα γίνει αναφορά στις προσεγγίσεις που υπάρχουν αναφορικά με τη θεραπεία (φαρμακολογία, ψυχαναλυτική, συστημική και γνωσιακή-συμπεριφοριστική) καθώς και σε μοντέλα πρόληψης και προαγωγής υγείας βάσει της προσέγγισης της θετικής ψυχολογίας. Οι φοιτήτριες/τές του μαθήματος, μετά το πέρας των διαλέξεων, θα πρέπει να είναι σε θέση: • Να εφαρμόζουν σε μελέτες περιπτώσεων τα συστήματα κατανόησης και διάγνωσης

της προβληματικής συμπεριφοράς που μπορεί να παρουσιάσουν παιδιά και έφηβοι.

- Να συζητήσουν τα κυριότερα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα εφαρμογής των διαγνωστικών και ταξινομικών διαδικασιών στα προβλήματα που παρουσιάζουν παιδιά και έφηβοι.
- Να αναγνωρίζουν τις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών παραμέτρων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη και εδραίωση προβληματικών συμπεριφορών.
- Να διακρίνουν και αξιολογούν κριτικά ψυχοκοινωνικούς παράγοντες που σχετίζονται με τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν παιδιά και έφηβοι.

Επιπροσθέτως, ως προς την προαγωγή γενικότερων προσδοκώμενων αποτελεσμάτων του μαθήματος, οι φοιτήτριες/τές αποσκοπείται να είναι σε θέση:

- Να σκεφτούν επαγωγικά και συνθετικά.
- Να αναπτύξουν κριτικό πνεύμα το οποίο θα λαμβάνει υπόψιν κοινωνικά και πολιτισμικά συγκείμενα.
- Να διατυπώνουν με ακρίβεια και οικονομία τη σκέψη τους.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Αυτόνομη εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Αναπτυξιακή θεώρηση της ψυχοπαθολογίας
- Συστήματα ταξινόμησης
- Ψυχοδιαγνωστικές διαδικασίες και εργαλεία κατανόησης και αξιολόγησης παιδιών και εφήβων
- Διατύπωση περίπτωσης (case formulation)
- Κλινικές παρεμβάσεις και θεραπευτική προσέγγιση
- Διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης
- Διαταραχές της διάθεσης
- Αγχώδεις διαταραχές
- Διαταραχές της συμπεριφοράς
- Διαταραχές πρόσληψης τροφής
- Χρήση, κατάχρηση και εξάρτηση από ουσίες
- Δυσφορία γένους και σεξουαλικός προσανατολισμός
- Οικογένεια και κοινωνία

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη (Πρόσωπο με πρόσωπο).		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας UoC e-learn.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	ECTS μονάδες
	Διαλέξεις	39	1,56
	Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση	82	3,28
	Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση	2	0,08
	Σύνολο Μαθήματος	123	4,92
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση γίνεται στην Ελληνική. Για τους φοιτητές Erasmus, στην Αγγλική (γραπτή εργασία). Γραπτή τελική εξέταση που μπορεί να περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις ανάπτυξης - Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή/και τύπου σωστό-λάθος Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

• Γενά, Α. (2001). Αυτισμός και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές: αξιολόγηση, διάγνωση, αντιμετώπιση. Αθήνα: Αυτοέκδοση. • Γκοτζαμάνης, Κ. (επ. εκδ.) (2015). Διαγνωστικά κριτήρια από το DSM-5 TM. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας. • Cabral, M. D., & Patel, D. R. (2020). Risk Factors and Prevention Strategies for Anxiety Disorders in Childhood and Adolescence. <i>Advances in experimental medicine and biology</i>, 1191, 543–559. https://doi.org/10.1007/978-981-32-9705-0_27 • Campbell, K., & Peebles, R. (2014). Eating disorders in children and adolescents: state of the art review. <i>Pediatrics</i>, 134(3), 582–592. https://doi.org/10.1542/peds.2014-0194 • Cicchetti, D. (2006). Development and psychopathology. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), <i>Developmental psychopathology. Volume one: theory and method</i> (pp. 1 – 23). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc. • Dawson, G. (2006). Autism spectrum disorders. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), <i>Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation</i> (pp.
--

317 – 357). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.

- Dishion, T.J. & Patterson, G.R. (2006). The development and ecology of antisocial behavior in children and adolescents. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 503 – 541). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Groth-Marnat, G. (2009). *Handbook of psychological assessment* (5th edition). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Καφετζόπουλος, Ε. (2012). Παράγοντες κινδύνου και προστασίας ως προς τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών από εφήβους και νέους. Στο Ν. Παπαχριστόπουλος & Κ. Σαμαρτζή (επ. εκδ.) *Οικονέμεια και νέες μορφές γονεϊκότητας* (σελ. 977 – 995).
- LeMoult, J., Humphreys, K. L., Tracy, A., Hoffmeister, J. A., Ip, E., & Gotlib, I. H. (2020). Meta-analysis: Exposure to Early Life Stress and Risk for Depression in Childhood and Adolescence. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 59(7), 842–855. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2019.10.011>
- Lingiardi, V., & McWilliams, N. (Eds.). (2017). *Psychodynamic diagnostic manual: PDM-2* (2nd ed.). Guilford Press.
- Luthar, S.S. (2006). Resilience in development: a synthesis of research across five decades. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 739 – 798). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Masten, A.S., Burt, K.B. & Coatsworth, J.D. (2006). Competence and psychopathology in development. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 796 – 840). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Mayes, L.C. & Suchman, N.E. (2006). Developmental pathways to substance abuse. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 599 – 619). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- McClure, E.B. & Pine, D.S. (2006). Social anxiety and emotion regulation: a model for developmental psychopathology perspectives on anxiety disorders. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 470 – 502). New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- McWilliams, N. (2017). *Ψυχαναλυτική διατύπωση περίπτωσης* (Τ. Αναγνωστοπούλου επ. εκδ.). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας (πρωτότυπη έκδοση 1999).
- Mendelson, T., & Tandon, S. D. (2016). Prevention of Depression in Childhood and Adolescence. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*, 25(2), 201–218. <https://doi.org/10.1016/j.chc.2015.11.005>
- Nigg, J.T. (2006). Disorders of attention and impulse regulation. In D. Cicchetti & D.J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology. Volume three: risk, disorder and adaptation* (pp. 358 – 403). New Jersey: John Wiley
- Σακετοπούλου, Α. (2020). Πενθώντας το σώμα ως θεμέλιο λίθο: αναπτυξιακές σκέψεις για την αναλυτική θεραπεία τρανς θεραπευομένων. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (επ. εκδ.) *Συμπερίληψη και ανθεκτικότητα: Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου* (σελ. 303 – 341). Αθήνα : Gutenberg.

- Σταλίκας, Α., Τριλίβα, Σ. & Ρούσση, Π. (2012). Τα ψυχομετρικά εργαλεία στην Ελλάδα. Αθήνα: Πεδίο.
- Τζίκας, Δ. (2003). Διλήμματα στην ψυχοθεραπεία της ψυχογενούς ανορεξίας. Στο Γ. Βασλαματζής, Ν. Χαμπέρης, Β. Φαλάρας & Δ. Κωστούλας (επ. εκδ.) Η ψυχανάλυση στον 21ο αιώνα (σελ. 323 – 335). Αθήνα: Παπαζήσης.
- Τσιάντης, Γ. (επ. εκδ.) (2001). Εισαγωγή στην παιδοψυχιατρική. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Wenar, C. & Kerig, K.P. (2008). Εξελικτική ψυχοπαθολογία: από τη βρεφική ηλικία στην εφηβεία (Δ. Μαρκούλης, επ. εκδ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Wilmschurt, L. (2011). Εξελικτική ψυχοπαθολογία: μια αναπτυξιακή προσέγγιση (Η. Μπεζεβέγκης επ. εκδ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Χρηστίδη, Ε.-Ο. & Παπαθανασίου, Ν. (2020). ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά και έφηβα άτομα: κατευθύνσεις και οδηγίες για επαγγελματίες ψυχικής υγείας, γονείς και εκπαιδευτικούς. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (επ. εκδ.) Συμπερίληψη και ανθεκτικότητα: Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου (σελ. 177 – 216). Αθήνα : Gutenberg.
- Χριστογιώργος, Σ. (επ. εκδ) (2007). Θέματα ψυχοδυναμικής και ψυχοκοινωνικής παιδιατρικής Τόμος Πρώτος: Θέματα ψυχοδυναμικής παιδοψυχιατρικής. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Χριστογιώργος, Σ. (επ. εκδ) (2008). Θέματα ψυχοδυναμικής και ψυχοκοινωνικής παιδιατρικής Τόμος Δεύτερος: Θέματα ψυχοκοινωνικής παιδοψυχιατρικής. Αθήνα: Καστανιώτης.